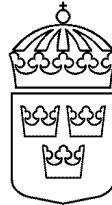

Riksdagens protokoll 1995/96:21

Fredagen den 10 november

Protokoll
1995/96:21

Kl. 09.00 – 10.37

1 § Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakanser hade Socialdemokratiska riksdagsgruppen anmält Lars Lilja som suppleant i kulturutskottet och i arbetsmarknadsutskottet efter Georg Andersson.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i kulturutskottet

Lars Lilja (s)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Lars Lilja (s)

2 § Svar på interpellation 1995/96:5 om arbetslösheten bland invandrare och flyktingar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Juan Fonseca har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska arbetslösheten bland invandrare.

Dagens arbetsmarknad kännetecknas fortfarande av en hög arbetslöshet och stora ojämlikheter mellan olika sökandegrupper. De som drabbas hårdast är framför allt invandrare och ungdomar. Dessa saknar i allmänhet någon form av arbetslivserfarenhet, och därför försvåras också deras inträde på arbetsmarknaden. Till övriga utsatta grupper på arbetsmarknaden hör de arbetshandikappade. Gemensamt för dessa grupper är att de tillsammans prioriteras inom arbetsmarknadspolitiken. Eftersom flyktingar och invandrare i större utsträckning än övriga sökande drabbas av långtidsarbetslöshet, syftar de arbetsmarknadspolitiska insatserna och åtgärderna i första hand till att motverka och bryta just långtidsarbetslösheten.

Det nuvarande arbetsmarknadsläget har ytterligare förstärkt behovet av att det görs betydande ansträngningar för att öka möjligheterna för invandrare att få arbete. Riksdagen har på förslag av regeringen i 1995 års budgetproposition anvisat 125 miljoner kronor under budgetåret

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

1995/96 i syfte att genomföra särskilda insatser i invandratäta områden.

Regeringen har nyligen utsett åtta kommuner vilka har mer än 10 % utländska medborgare för att i dessa genomföra olika samverkansprojekt. De särskilda insatserna skall ge invandrare likvärdiga möjligheter som befolkningen i övrigt. Samhällsutvecklingen har visat att kraftfulla åtgärder måste sättas in för att motverka de tydliga tendenser som finns i invandratäta bostadsområden, där effekterna av segregeringen tydliggörs och tilltar i tider av hög arbetslöshet och knappa ekonomiska resurser. De planerade insatserna skall t.ex. innehålla åtgärder för att motverka diskriminering på arbetsmarknaden samt åtgärder för invandrarkvinnor i olika åldrar. En förutsättning för att bidrag betalas ut är att kommunerna tar fram handlingsplaner för hur man tänker arbeta inom de invandratäta bostadsområdena.

Fr.o.m. hösten 1995 t.o.m. våren 1999 finns ett s.k. Gemenskapsinitiativ, URBAN, vars övergripande mål är att bryta de i dag mycket negativa trender som finns i vissa av våra tre storstäders bostadsområden. Verksamheten skall bygga på att det skapas nätverk på lokal nivå, och arbetet skall inriktas mot personer som av hälsoskäl, arbetsmarknadsskäl eller psykosocial problematik står utanför arbetsmarknaden. Till målgrupperna hör både svenskar och invandrare. Totalkostnaden för programmet beräknas till ca 75 miljoner kronor.

Sveriges medlemskap i EU innebär möjligheter att få delta i Europeiska socialfondens arbete. Den europeiska socialfonden (ESF) syftar till att bidra till utvecklingen av mänskliga resurser i vid mening samt till förbättringar i arbetsmarknadens sätt att fungera. Medel finns bl.a. tillgängliga inom det s.k. mål 3-området. Detta målområde inriktas på att bekämpa utsatta gruppers arbetslöshet. I det svenska programmet för mål 3-området har fyra grupper prioriterats: Långtidsinskrivna, Arbetshandikappade, Invandrare i storstadslän och Ungdomar. För gruppen Invandrare i storstadslän föreslås 10 % av de svenska mål 3-medlen att avdelas. För budgetåret 1995/96 innebär det att ca 125 miljoner kronor finns tillgängliga för projekt inom ramen för det program som Arbetsmarknadsstyrelsen har utarbetat i samråd med departementet.

Regeringen har även i propositionen 1994/95:218 En effektivare arbetsmarknadspolitik m.m. uppmärksammat invandrarnas särskilda behov av stödinsatser. I denna proposition föreslog regeringen, vilket också riksdagen godkände, att högst 5 miljoner kronor fick disponeras under budgetåret 1995/96 av AMS och arbetsförmedlingen till informationsinsatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för flyktingar och invandrare. Det är särskilt betydelsefullt att bryta motståndet hos arbetsgivare och förmå dessa att anställa utomnordiska invandrare och flyktingar. I denna proposition betonades det särskilt att det framför allt är de små och medelstora företagen som behöver få del av informationsinsatserna, eftersom det är där många arbetstillfällen förväntas kunna komma till stånd. I samma proposition föreslog regeringen också att en större del av åtgärdsmedlen får användas för tillfälliga

personalförstärkningar särskilt för personal på arbetsförmedlingar i invandrantäta områden.

Invandrarpolitiska kommittén kommer i sitt slutbetänkande i början av april 1996 att presentera en hel del förslag inom det arbetsmarknadspolitiska området vilka kommer att övervägas och behandlas inom Arbetsmarknadsdepartementet. Invandrarpolitiska kommittén har i ett delbetänkande föreslagit en rad åtgärder som för närvarande bereds i regeringskansliet. Dessa förslag kan – tillsammans med flera andra utredningar inom angränsande områden – komma att utmyнна i en arbetsmarknadspolitisk proposition under nästa vår.

Anf. 2 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Arbetsmarknaden är ur integrationssynpunkt möjligen det viktigaste instrumentet för invandrarnas välbefinnande i samhället. I dag är tusentals invandrare och deras barn arbetslösa, och många av dessa tvingas att leva på olika typer av bidrag. Detta är ingenting annat än rasismens förutsättningar som utvecklas inför våra ögon. Arbetslösheten och den arbetsmarknad som i dag finns skapar motsättningar, utanförskap, segregation, konflikter, fattigdom och apati. För att aktivt bekämpa massarbetslösheten bland invandrare krävs många olika nya idéer, initiativ och åtgärder som kan leda till jobb. Jag vill nämna några av dessa.

Det är självklart att massarbetslösheten bekämpas genom en ökning av produktionen. Det kräver förutom ökad tillväxt människors medverkan och skaparkraft. Det kräver att de nya jobben tillkommer i både traditionella näringar och nya branscher. Det framtida behovet av varor och tjänster måste leda till en ny arbetsmarknad och därigenom till nya arbetstillfällen. Denna omställning kommer att ställa stora krav på förändringar av strukturer och regler på arbetsmarknaden. Det kommer också att kräva en reformering och en höjd kvalitet i grundskolan och gymnasieskolan för att få fram de kunskaper som den nya arbetsmarknaden kräver. Här måste vi se till att de grupper som i dag står utanför arbetsmarknaden kan öka sina kunskaper och höja sin kompetens. Invandrare och deras barn är en sådan grupp som måste komma i fråga.

Staten bör kunna utarbeta en strategi som syftar till att stärka och utveckla kompetens bland invandrargrupperna och andra grupper som i dag står utanför arbetsmarknaden. Vi måste se till att företag får förståelse för och insikt om betydelsen och värdet av bejakande av det mång-etniska Sverige. Att anställa personal som motsvarar landets befolkningsammansättning måste vara en självklarhet.

Inom den offentliga sektorn skall det vara självklart att rekrytera chefer, mellanchefer och andra duktiga medarbetare som har olika ursprung.

Det är välkänt att det finns en tradition bland invandrargrupper att driva egna företag. Utan dessa skulle arbetslösheten bland invandrare vara betydligt större. Detta företagande stimulerar utdöende branscher. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är invandrarföretagandet mycket viktigt för landet. Det krävs goda krafter som målmedvetet satsar på att

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

utveckla invandrarföretagandet och aktivt motarbetar de hinder som det möter.

För att utveckla och förstärka invandrarföretag är det viktigt att de själva styr sin utveckling utifrån de förutsättningar de har. En konsultverksamhet som har till uppgift att stödja och utveckla invandrarägda företag måste startas. Denna skall kunna hjälpa dessa företag med administration, marknadsföring, juridik, ekonomisk styrning och affärsutveckling.

Ett av de stora hindren för invandrarföretagare är finansieringen. Det är väl känt att de svenska bankerna är skeptiska till invandrarföretagande. Staten bör påverka bankväsendet så att det på allvar funderar över sin politik gentemot invandrarföretagare. Vill man inte vara med och stödja denna bransch bör vi fundera på möjligheterna att påverka utländska banker som är intresserade av att stödja invandrarföretagande att etablera sig i Sverige.

Ett annat alternativ är att etablera en fond eller en mångkulturell bank som ger lånemöjligheter för invandrare som driver egna företag.

Vi kan också fundera över möjligheten att utveckla kooperativägda företag med en social redovisning och en social ekonomi som grundprincip. Detta bör vara basen för själva verksamheten.

Omställning av Sverige till ett ekologiskt uthålligt samhälle kommer att prägla vårt land under de kommande decennierna. Inom detta område kommer det självfallet att finnas nya jobb för grupper som i dag står utanför arbetsmarknaden. Det är visioner och nya hållbara kort- och långsiktiga lösningar som behövs för att bekämpa arbetslösheten bland utsatta grupper.

Det är bra med projekt, som arbetsmarknadsministern redovisar i sitt svar, men dessa leder inte nödvändigtvis direkt till konkreta jobb. Jag tycker att det är dags att vi höjer blicken och på allvar bekämpar fattigdom, segregation och utanförskap.

Anf. 3 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! När jag läste Juan Fonsecas interpellation anmälde jag mig med detsamma till den här debatten eftersom jag var mycket spänd på det svar som skulle lämnas av statsrådet. Utifrån mina synpunkter, och även utifrån Juan Fonsecas tror jag, är det här svaret mycket tunt.

Vi har en mycket hög arbetslöshet i Sverige i dag. Om man räknar dem som är involverade i s.k. arbetsmarknadspolitiska åtgärder ligger vi på en nivå som gör att vi kan säga att dagens politik har misslyckats. Vi kan inte yvas över att vi har en bättre politik än våra grannländer. Tvärtom har vi verkligen misslyckats här jämfört med tidigare.

Fru talman! Detta visar att politiker egentligen saknar möjligheter att driva en effektiv arbetsmarknadspolitik. I dag går vi in och detaljreglerar. Vi ger pengar till ett företag för att det skall kunna flytta till ett ställe där det är ont om jobb. Det innebär att man i stället skapar problem på det ställe som man flyttar ifrån. Man ger t.ex. pengar till ett bageri för att starta vägg i vägg med ett annat bageri. Det slutar med att bägge två får problem.

I taxibranschen, som jag känner mycket väl, har man delat ut licenser samtidigt som denna bransch är oerhört överetablerad, i alla fall i storstäderna. Det kan inte vara rätt politik.

Fru talman! Kvotering har ju nämnts mycket i debatten tidigare. Statsrådet nämner det inte med ett ord i sitt svar. Juan Fonseca var inne och rörde vid det litet grand. Jag tror inte att kvotering innebär något positivt. Det skulle skapa problem.

I Sverige har vi under tio år bedrivit en flykting- och asylpolitik som – och det måste jag erkänna – har varit dåligt förankrad hos det svenska folket. Detta är inte flyktingarnas fel, utan det beror på de signaler som vi har skickat ut här ifrån kammaren t.ex. Det är vi som skall ta på oss skulden för de problem som har uppstått.

Om man kvoterar i det här läget skapar man ännu fler motsättningar än vad som finns i dag. Jag hoppas att det förslag som tydligen kommer från Invandrarpolitiska kommittén avseende just kvotering aldrig kommer att gå igenom.

Juan Fonseca pratade om att banker inte vill låna ut pengar till utländska företagare som vill verka i Sverige. Jag tror inte vi kommer någon vart om vi har olika villkor när vi lånar pengar. Det måste vara lika villkor och samma regler för alla. Dagens siffror visar att det inte fungerar att fortsätta att göra små detaljusteringar.

Till sist skulle jag vilja ställa en fråga till statsrådet. Om statsrådet ändå kommer att lägga fram ett förslag avseende en positiv särbehandling, eller kvotering som det heter, kan statsrådet då tala om för kammaren vilka positiva erfarenheter från andra länder han kan tänkas peka på? I USA kvoterar man hej vilt, och den arbetsmarknaden fungerar definitivt inte.

Anf. 4 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! Herr statsråd! Arbete skänker värdighet åt den enskilde och ger försörjning. Ju fler som arbetar desto bättre är det för folkushället. Sverige har en hög öppen arbetslöshet, men också väldigt många som är sysselsatta i åtgärder eller förtidspensionerade.

Invandrarna har det sämsta läget. Går det bra för Sverige går det i alla fall ganska dåligt för invandrarna. Så skedde på 80-talet. Siffrorna pekar på det. Går det dåligt för Sverige går det ju ännu mycket sämre för invandrarna, särskilt de utomnordiska och de sent komna invandrarna.

Det behövs alltså massor av nya jobb för invandrarna för att dessa skall komma ner på samma höga arbetslöshetstal som övriga svenskar.

Jag tycker nog att man får säga att det nu är ett nationellt projekt att skapa fler arbeten, speciellt för invandrarna. Ett långvarigt och många gånger evigt bidragsberoende skapar utanförskap, är kostsamt och urholkar den egna personens värdighet. Det löser upp normer och värderingar och ger också den andra generationens invandrare en svag start.

Att skapa sysselsättning är inte lätt. Det krävs politiskt mod att prioritera den som står utanför arbetsmarknaden. Först måste man våga konstatera att det inte är politikerna som skapar sysselsättning. Däremot

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

kan de skapa förutsättningar för att få i gång sysselsättningen. Då måste man som politiker våga analysera de hinder som finns för att en ekonomi skall fungera bättre och hur en verklig arbetsmarknad skall kunna upprättas. Man måste våga och vilja förstå vad företagandets villkor är, hur företagare fungerar och vad det är som driver företagare.

Juan Fonseca sade att man skulle försöka få en ökad förståelse hos företagare att anställa invandrare. Jag håller med om det. Men vi alla, och inte minst ni i det stora partiet, måste också förstå företagarens villkor och vad det är som driver företagen och företagarna. Det är ju ändå i företagen som de nya jobben skall komma. De kommer knappast i den offentliga sektorn.

Regeringen och dess stödpartier saknar mycket av denna grundläggande förståelse för företagarens villkor. Jag tycker att det är tragiskt för detta land.

Generella åtgärder är nödvändiga för att allmänt öka sysselsättningen och uthålligt skapa nya jobb i Sverige. Men vad kommer att hända? Tillväxten, som är den avgörande faktorn på lång sikt för alla invånare i Sverige, kommer att minska successivt under de kommande åren enligt regeringens tillväxtproposition. Det är allvarligt.

Vi måste alltså våga att diskutera öppet och vara beredda att leda en och annan helig ko till slakt för att förbättra situationen för invandrarna, och även för arbetsmarknaden i övrigt.

Det gäller t.ex. frågor om skattetryckets betydelse för möjligheten att skapa jobb inom servicesektorn, avdrag för kostnader för hemservice, arbetsrätten, förlängd provanställning, lönebildningen, möjligheten att kombinera socialbidrag med krav på motprestationer, lån i stället för bidrag, att se över diskrimineringslagen och mycket annat.

En del av dessa åtgärder tas upp i det delbetänkande som Invandrarpolitiska kommittén lagt fram. Det är inte ett betänkande med förslag, bortsett från några punkter, utan det är ett försök att få i gång en öppen och ärlig diskussion där vi kan ha litet olika åsikter. Ändå måste vi förenas kring detta med att se vad som är bäst för landet och för våra invandrare.

En stor fråga när det gäller just invandrare är avvägningen mellan säråtgärder och generella åtgärder – dvs. vad som är generell politik för hela landet och vad som är särskilt inriktat på invandrarna. Ju färre generella åtgärder och förändringar, desto större blir behovet av riktade åtgärder.

Eftersom regeringen inte tycks vara öppen för nödvändiga generella åtgärder skulle det vara intressant att höra statsrådets åsikt om vilka säråtgärder som kan bli nödvändiga i hans tankevärld. Det behöver inte vara så mycket av bindningar så här långt, men vissa tankegångar finns kanske.

Tänker sig statsrådet att införa s.k. positiv särbehandling? Ett sådant förslag har lagts fram. Jag reserverade mig, eftersom jag inte tror på det. Men förslaget lades fram därför att det var bråttom – vi ryckte ut den här saken, just därför att det var bråttom. Det hade således varit kul om det under hösten hade kommit någonting om detta.

Planeras andra säråtgärder? När ett antal säråtgärder skall sättas in finns alltid risken att det blir en "orgie" i social ingenjörskonst och projektverksamhet.

Vi menar att det viktigaste är att diskutera vilka generella åtgärder som är bra för Sverige, och därmed också för invandrarna. Vi i vårt parti är också beredda att diskutera säråtgärder som kan vara nödvändiga. Något måste ju göras även på kort sikt. Vi kan inte vänta på det fullkomliga samhället om 10, 15, 20 eller 25 år, utan vi måste vara beredda att diskutera också saker på kort sikt. Från vårt håll är vi beredda att göra det. Vi är alltså gärna konstruktiva. Men ni måste också titta på de heliga korna och leda en och annan till slakt!

Anf. 5 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Också jag tackar för svaret.

Alla vet att situationen på arbetsmarknaden är fortsatt mycket svår. Svårast är den för invandrarna. Liksom Juan Fonseca och Gustaf von Essen sitter också jag med i Invandrarpolitiska kommittén, vilken har i uppgift att underlätta invandrarnas delaktighet och integration i det svenska samhället. Den viktigaste förutsättningen för det är naturligtvis att man har ett arbete.

Redan under 80-talet, då det var en överhettad arbetsmarknad, hade invandrare svårt att få arbete. Särskilt gällde det akademiker – även de som hade utbildats i Sverige. Under de senaste åren med hög arbetslöshet har klyftorna mellan svenskar och invandras arbetslöshet ökat.

I det delbetänkande som nämns i svaret har vi i kommittén mycket tydligt beskrivit detta. Vi skulle behöva få 111 000 fler invandrare i arbete för att nå den nivå som gäller för svenskar, vilken inte heller är särskilt bra.

Vi har försökt att beskriva de ekonomiska och, naturligtvis, sociala konsekvenserna för samhället och för den enskilde för att alla skall inse vidden av det här problemet och för att nå förståelse för att någonting verkligen måste göras.

Fru talman! Vi har här det kanske allra allvarligaste samhällsproblemet i Sverige. Vi sitter på en krutdurk som hotar att explodera i form av utanförskap, segregation och motsättningar mellan svenskar och invandrare. Det finns en mängd tecken som tyder på det.

Alltför länge har problemen ändå på något sätt sopats under mattan – ofta i jämlikhetens namn. Socialdemokraterna har inte någon särskilt lysande historia där. Det var ju under stort motstånd från er socialdemokrater som t.ex. invandrarpraktiken under förra mandatperioden infördes. Motivet var att undvika särbehandling. Men problemet är bara att negativ särbehandling rådde då – och en sådan råder också nu.

Det är naturligtvis bra med de åtgärder som arbetsmarknadsministern beskriver i svaret, men det här är långt ifrån tillräckligt. Projekt är gott och väl, men viktigast av allt måste ändå vara att släppa loss den kraft som finns hos invandrarna själva.

Vi vet ju att många av dem som kommer till vårt land är initiativrika personer som ofta har stora kunskaper som skulle kunna vara till mycket stor nytta för det svenska samhället. Vi tar dock inte vara på

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

***Fel! Okänt
växelargument.***

det. Vi måste ge dem möjligheter att använda nämnda förmåga och kraft. Det skulle vara tillväxtfrämjande!

I betänkandet Arbete åt invandrare finns det några sådana förslag. En del kan tycka att det är fråga om särbehandling, social ingenjörskonst och vad det nu är som nämnts här. Jag tror dock att det är viktigt att göra något av det slaget. Jag tänker särskilt på förslaget om en särskild bankgaranti för invandrare som vill starta företag. Det är då fråga om låga belopp; just för att man skall få låna pengar så att man har en chans att starta företag då ingen ställer upp för en. Det är ju mycket svårt på kreditmarknaden i dag.

Jag är besviken över att tillväxtpropositionen inte innehåller något sådant. Självklart är det svårt att föregripa remissbehandling o.d. Men med tanke på situationens allvar skulle det ha varit en värdefull signal om åtminstone något av förslagen i det aktuella betänkandet hade funnits med i tillväxtpropositionen.

Jag ställde i våras en fråga till arbetsmarknadsministern om just bankgarantin. Det gällde då ett liknande förslag. Svaret var då mycket vagt och undvikande. Nu vill jag fråga: Vilken inställning har arbetsmarknadsministern till just det förslag som nu föreligger?

Det finns också en del andra förslag i betänkandet. Det gäller då stöd för att gynna tillkomsten av konsultföretag som invandrare kan driva för att hjälpa svenska företag med import och export beträffande länder som invandrare har större kunskaper om – ett område där invandrarna har större kompetens – än vad vi i Sverige har.

Det gäller också program för både privata och offentliga arbetsgivare, så att en större andel invandrare kan nås. Det talas även om kvotering. Inte heller jag tycker om ordet kvotering. Som jag ser detta är det inte fråga om kvotering. Det är mera fråga om att sätta sig ner och fundera över vilken kompetens vi faktiskt kan finna hos invandrare. Dessutom gäller det att litet bredare titta på frågan om vad kompetens egentligen är. Då blir det ett annat innehåll i förslaget, och det är det som är i varje fall min avsikt med detta.

Vidare finns det ett förslag om lönebidrag till invandrare som har särskilt svårt att få sysselsättning på ordinarie arbetsmarknad. Kanske kan man säga att den som är till åren kommen och som har svårt med språket och som har dålig utbildning är lika arbetshandikappad som den som har ett fysiskt handikapp.

Sedan finns det förslag om t.ex. lokala sysselsättningsprojekt för invandrare. Det är naturligtvis inte tillräckligt för att vi skall kunna nå en balans på arbetsmarknaden. Kommittén kommer att jobba vidare med dessa frågor, eftersom det behövs otraditionella åtgärder för att vi skall kunna komma till rätta med problemet. Men något borde faktiskt ha gjorts nu i höst. Det är synd att inte något sådant finns med.

Också i övrigt är svaret vagt. Förslagen kan komma att utmynna i en arbetsmarknadspolitisk proposition till våren, sägs det. Jag vill då ställa den konkreta frågan:

Blir det några förslag, och har regeringen några andra egna tankar när det gäller att underlätta på arbetsmarknaden för invandrare?

Anf. 6 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag börjar bakifrån med Marianne Andersson för att så småningom landa hos Juan Fonseca.

Till att börja med vill jag säga att det jobb som Invandrapolitiska kommittén gör är väldigt bra. Framför allt vågar man ta ut svängarna och komma med litet nya idéer och tankar. Det är mycket som man aldrig vågar prata om. Det är sällan man försöker sig på något nytt. Ibland är det väldigt "tvättat" redan i kommittéerna, men här försöker man verkligen hitta litet nya grepp.

I regeringen är det den ansvarige ministern, Leif Blomberg, som bereder detta. De förslag som kommit rör i huvudsak näringspolitikens område. Det handlar om bankgarantier, etableringsstöd och utvecklingsprogram. Det finns också ett par förslag som berör arbetsmarknadspolitiken.

Dessa förslag jobbas det med hos Leif Blomberg. Jag tror att det är för tidigt att i dag säga vilka av förslagen som kan bli verklighet i Sveriges riksdag. Jag tycker ändå att mycket av det här är idéer som för mig känns väldigt riktiga. Många är prövade inom andra områden. Det finns liknande situationer, framför allt inom det område som jag har ansvar för, nämligen regionalpolitiken. Där finns det samma problem-bild som på invandrarområdet. I den meningen tycker jag att det här känns vettigt.

Marianne Andersson berör frågan om bankgarantier eller statliga säkerheter utöver det som marknaden kan erbjuda. Detta har – med stor framgång faktiskt – använts i den typen av verksamhet.

Sedan tänker jag kommentera Gustaf von Essens inlägg på några punkter. Jag känner inte igen mig beträffande detta med att regeringen inte skulle vilja satsa på generella åtgärder. Jag vill göra Gustaf von Essen uppmärksam på att denna regering lägger mer av generella åtgärder inom den ekonomiska politiken än vad den förra regeringen gjorde. Jag har t.ex. på det område som jag har ansvar för genomfört ganska omfattande besparingar som har överförts till andra politikområden. Jag tänker på sådant som är av mer generell karaktär. Den största generella insatsen är ju budgetsaneringen.

Jag vill också säga att jag inte känner igen mig i den beskrivning Gustaf von Essen ger av mig som socialdemokrat. Vi socialdemokrater skulle inte förstå företagandets villkor. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg att om vi tittar över en litet längre tid så har Socialdemokraterna under långa perioder faktiskt varit det näst största företagarpartiet. Vi var ett väldigt stort företagarparti i det senaste valet, och det har funnits val då vi t.o.m. har varit större som företagarparti än vad Gustaf von Essens parti har varit.

Det har att göra med att många av de små företagen har en mycket stark koppling till den privata konsumtionen. Det gäller t.ex. entreprenörer som jobbar mot hushållen. Jag tror alltså att det finns en väldigt stor förståelse.

Gustaf von Essen nämner några exempel på sådant som vi ger oss på. I fråga om socialbidragen säger vi exempelvis att vi kommer med ett nytt förslag. Inom mitt område vill vi samordna resurser när det

Prot. 1995/96:21

10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

gäller socialbidrag, försäkringskassa, arbetslöshetsförsäkring och arbetsmarknadspolitik. Vi försöker alltså att balansera detta med med åtgärder på kort och lång sikt och detta med generella och selektiva åtgärder.

Sten Andersson säger att dagens politik har misslyckats. Jag skulle litet överraskande kunna säga ja där. Jag anser att vår generation politiker på en viktig punkt har misslyckats. Vi är nämligen den första generationen riksdagsmän, också Sten Andersson, som har vallat upp en statsskuld till sina barn. Det måste vara väldigt tungt för Sten Andersson att åka hem från riksdagen och lämna efter sig en enorm statsskuld. I den meningen har Sverige i förhållande till exempelvis Norge misslyckats. Detta ägnar åtminstone jag mycket tid åt att försöka få oss ur. Jag hoppas att jag, när jag åker hem, kan visa att åtminstone jag har varit med om att vända utvecklingen.

Däremot tycker jag inte att Sten Andersson är med och försöker lösa detta. Jag uppfattar honom som en kategorisk nej-sägare till allt som innebär selektiva insatser. Det tror jag är fel. Det har visat sig att de samhällen där marknadsekonomin fullt ut får råda blir brutala, hårda klassamhällen. Det behövs selektiva åtgärder. Det behövs särskilda insatser för dem som far illa. Jag tycker alltså inte att Sten Andersson pekar på några bra lösningar.

Sedan över till Juan Fonseca, som ju egentligen har framställt denna interpellation och som borde få mer av svaret – jag skall ägna mer av mitt nästa inlägg åt det. De exempel som Juan Fonseca pekar på är för mig väldigt riktiga. Det handlar om kunnande och kompetens. Det handlar om entreprenörskap bland invandrare – som ju ofta är väldigt duktiga entreprenörer. Det handlar om långsiktighet – om näringspolitik, utbildningspolitik, skattepolitik och kompetens.

Det handlar naturligtvis också om arbetsmarknadspolitik, och vad jag vill bidra med är framför allt att se till att vi kan samköra de olika stöd som finns såsom kommunernas socialbidrag och socialministerns försäkringsstöd. Mina områden där är arbetsmarknadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen. Därför har jag i tillväxtpropositionen lagt fram ett förslag om att få i gång en sådan försöksverksamhet där vi ser över dessa sektorer som helhet.

Anf. 7 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Låt mig ta upp två saker som jag tycker är viktiga i den här debatten. Den ena är att vi någon gång måste bestämma oss för att höja blicken när det gäller invandrarfrågor. Någonstans måste vi bestämma oss för att för en gångs skull inte betrakta dessa grupper som tillfälliga gäster som är utanför det svenska samhället. Vi är en grupp som lever här och som kommer att leva här. Vi har barn och vi växer här.

Man måste titta på hur den totala arbetsmarknadspolitiken skall passa in när det gäller de här grupperna och på hur man skall ta vara på den idériedom och skaparkraft som finns i dessa grupper. Vi måste bejaka den mångfald som finns för att kunna utveckla arbetsmark-

naden. Arbetsmarknaden kommer att se annorlunda ut om några år. Det är vad det handlar om.

Jag tror att vi genom att betrakta dessa grupper som en stor skaparkraft i vårt land också skulle börja se dem som en konkret grupp som kommer att bidra med egna idéer, initiativ och företag för att utveckla Sverige. Det kan hända att Sverige kommer att se annorlunda ut jämfört med hur det har gjort fram till i dag. Detta är viktigt att ta med i sammanhanget.

Sedan gäller det själva särbehandlingsdebatten. Detta har diskuterats, och det har lagts fram olika typer av förslag om att positivt särbehandla olika grupper i vårt land. Man diskuterar satsningar för ungdomar som är arbetslösa. Kvinnor skall kunna få låna pengar för att starta eget osv. Men när frågan om invandrare kommer upp, reagerar alltid Sten Andersson otroligt kraftigt. Det känner jag till.

Det förslag som den parlamentariska kommittén lägger fram är ganska enkelt. Jag skulle gärna vilja rekommendera Sten Andersson att läsa kommitténs konkreta förslag; det får inte skapas något slags förvirring om vad det egentligen är för förslag vi lägger fram. Det står att privata och offentliga arbetsgivare bör upprätta och genomföra särskilda program som resulterar i att invandrare skall anställas i större utsträckning än i dag. Detta är ingenting annat än en utmaning till näringslivet att anställa människor.

När det gäller allt det som Gustaf von Essen har redovisat vill jag säga att ingen av oss som sitter i kommittén egentligen tycker att kvoteringen måste förverkligas. Vi har dock insett att vi i Sverige har hamnat i en situation där stora grupper av invandrare fullständigt står utanför arbetsmarknaden. Vi har en arbetslöshet som bland en del grupper är uppe i 50-60 %. Detta förslag visar bara på tillståndet i landet.

Anf. 8 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Apropå det här med särbehandling vill jag säga att den debatt som var efter det att delbetänkandet hade lagts fram i somras egentligen bara visade att de som debatterade inte hade läst vad som står i betänkandet. Det verkade på debatten som om det fanns med en mängd stödåtgärder – det gällde stora belopp – och att man nu skulle stödja invandrare på ett alldeles exceptionellt sätt. Men det handlar inte om det i de förslag som är framlagda, utan det handlar om precis sådana åtgärder som vi har vidtagit för många andra grupper tidigare.

Jag vill återkomma till det svar som jag fick av arbetsmarknadsministern när det gäller frågan om bankgaranti. Arbetsmarknadsministern säger att detta har använts på andra områden med mycket bra resultat. Då är det ju beprövat! Således borde det inte vara så förtvivlat svårt att i alla fall införa denna ganska enkla åtgärd inom det här området, där situationen är så akut.

Sedan gömmer sig arbetsmarknadsministern litet grand bakom att det här hör till Näringsdepartementets område. Men jag är alldeles övertygad om att regeringen samarbetar när det gäller t.ex. tillväxtpositionen, så den frågan, som faktiskt inte behövde vara så komplicerad, borde man ha kunnat diskutera.

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det rör sig alltså om små belopp. Det handlar om människor som vill starta en egen verksamhet för att kunna komma i gång, men som inte kan få borgen eller något sådant så att de kan få låna pengar. Det är alltså ganska enkelt egentligen.

Jag tycker att det är synd att inte några av våra förslag tagits med i tillväxtpropositionen. Jag upprepar det. Jag skulle vilja fråga arbetsmarknadsministern om det inte är möjligt att komma med något särförslag som gäller just detta, i stället för att vänta till långt fram i vår när det eventuellt skall komma en stor arbetsmarknadspolitisk proposition. Jag fick inte svar på den frågan heller.

Man borde kunna göra någonting snabbt. Vi befinner oss i en akut situation, och jag är mycket oroad för vad som kommer att hända i Sverige om vi inte visar att vi gör någonting och att vi uppmuntrar den egna kraften hos de människor som har kommit till vårt land. Det är detta det handlar om.

Anf. 9 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Först vill jag vända mig till Juan Fonseca som alltid schabloniserar när jag är med i debatten. Jag var faktiskt på Kockums under 70-talet och under sju år heltidsengagerad på en avdelning där majoriteten icke var svenskar. Jag blev omvald sju år i rad, så min kontakt med verkligheten är kanske inte fullt så begränsad som Juan Fonseca tror.

Fru talman! På 60-talet hade vi en enorm invandringsvåg till Sverige. De som kom hit fick faktiskt inte mycket hjälp av det svenska samhället. Man kom kanske med båt till Malmö eller Göteborg, steg i land vid Eriksbergs varv en söndagkväll och började jobba ett par dagar senare. Det var inte helt problemfritt för de människorna att komma till ett nytt land. Men de klarade sig förhållandevis bra.

Jag har fått den uppfattningen, som Gustav von Essen säger, att ju mer vi politiker med vår ingenjörskonst har lagt oss i problemen, desto större har de faktiskt blivit. I stället borde vi ha lärt oss av en del positiva ting som är baserade på 60-talets invandrarvåg och applicerat dem på den situation som råder i dag.

Jag är ingen konsekvent nej-sägare. Jag är, både som människa och som politiker, för förändringar. Men jag tycker att en förändring skall baseras på positiva erfarenheter. Man skall inte förändra för förändrandets egen skull.

Låt oss som exempel när det gäller att få kredit eller banklån ta två personer, en svensk och en icke svensk, som vill starta taxiföretag. De är alltså på samma marknad. Skall då den som inte är svensk få bättre villkor på banken? Skall han kunna köpa sin bil billigare? Då har han helt klart en konkurrensfördel. Det är sådant vi måste komma fram till.

Till sist, fru talman och herr statsråd, är jag mycket väl medveten om min del i den ekonomiska skulden. Det känns tungt att jag har hjälpt till att skapa den situation som vi har i dag. Men det går inte att säga att man inte kan göra som andra samhällen där det råder full marknadsekonomi, därför att det där är så hårt och kallt. Jag tycker att

statsrådet borde gå utanför detta hus. Är det något samhälle som i dag är hårt och kallt är det faktiskt Sverige.

Anf. 10 GUSTAV VON ESSEN (m)

Fru talman! Herr statsråd! Vi talade om generella åtgärder och företagsklimat. Visst har den nuvarande riksdagsmajoriteten och regeringen vidtagit en rad generella politiska åtgärder. Det skulle ha varit fruktansvärt om så inte hade skett. Det är bara fråga om vilken riktning de har.

När man talar om att skapa bra klimat för företagandet och företagarna har vi mest kunnat se höjda skatter, höjda arbetsgivaravgifter och det här momsinsbetalningseländet som nu skall genomföras. Jag tror faktiskt inte att de socialdemokratiska företagarna tycker att just den delen av den socialdemokratiska politiken är särskilt bra. Jag tror till och med att socialdemokratiska företagare är rätt intresserade av att förändra arbetsrätten. Men i era led är LO mycket viktigare än företagarna. Därför blir det bara återställare och knappast några förändringar. Det är det som är det tragiska, och det var det jag sade var tragiskt för landet.

Vi behöver nya grepp. Vi behöver generella åtgärder av en ny typ. Då får politikerna se något tillbaka. Det är klart att det är fråga om heliga kor. Det gäller arbetsrätten, det är frågan om hur vi skall få tjänstesektorn att fungera bättre genom att sänka kostnaderna för skatt, arbetsgivaravgifter och sådant. Det är fråga om att kanske ge lån i stället för bidrag till den som utbildar sig. Det kanske är fråga om att ställa ökade krav på invandrarna också, i så motto att man skall bryta passiviteten och att de själva skall ta ett större ansvar för sin egen integration. Det är kanske att växla socialbidrag mot prestationer.

Jag noterar med intresse statsrådets funderingar på att försöka samordna bidragssystemen. Det tror jag är viktigt. Man måste titta på detta.

Jag vill också säga något om generella åtgärder och besparingar inom statsrådets område. En av de stora besparingsposterna som statsrådet har lyckats med är, som jag förstår det, misslyckandet med RAS. Det var där man häromdagen i tidningen såg att de stora pengarna hämtades in och att det inte blev så stora kostnader. Det är en besparing i sig, och kanske är den bra för ränteutvecklingen.

Jag tror att vi måste diskutera dessa heliga och svåra saker. Vi måste också, som jag sade tidigare, vara beredda att titta på säråtgärder och pröva dem positivt. Jag vill verkligen understryka att jag inte är emot att vi också tar upp detta till ordentlig diskussion i kommittéarbetet, så får vi se vad som händer sedan.

Anf. 11 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag börjar med att vända mig till Juan Fonseca som har startat den här interpellationsdebatten. Jag tror att den enskilt absolut viktigaste åtgärden för att skapa jobb är tillväxt. Det finns ingen annan åtgärd som alls har samma kraft som tillväxt.

När vi pratar om de framgångsrika 50- och 60-talen, när man kunde gå direkt från båten och få jobb, skall vi komma ihåg att under 50-talet

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

fördubblades reallönerna. Sedan gjordes den bravaden om en gång till på 60-talet. Det är klart att det i skenet av detta också fanns väldigt många jobb.

Jag anser att det huvudsakliga, som också är regeringens politik, är att gå bort från detta gigantiska budgetunderskott. Det som vi pekar på i tillväxtpropositionen, lägger fram en mängd förslag om och anger inriktningar för, handlar om att öka tillväxten. Det handlar om att få ned räntan, det handlar om lönebildning, det handlar om konkurrens inom de sektorer som i dag inte är utsatta för konkurrens, det handlar om utbildning och kompetens, för att nämna ett område som Juan Fonseca tog upp. Bara inom arbetsmarknadspolitikens område avsätts tillsammans med EU 3½ miljarder kronor under perioden 1995–1999 för att öka kompetensen hos alla dem som har just den svaga utbildning som Juan Fonseca pratar om.

Det handlar om internationaliseringen, som Juan Fonseca var inne på och som jag också vill betona, nämligen just detta att se till att en betydligt större andel av den svenska befolkningen på ett naturligt sätt kan röra sig i en internationell miljö. Varför då inte utnyttja alla de människor som har denna egenskap, denna begåvning och denna kunskap med sig redan när de kommer till vårt land? Internationaliseringen har en oerhörd betydelse för tillväxten.

På alla de här områdena känner jag att vi driver frågan om tillväxt. Det handlar om generella åtgärder, men det handlar också om speciella åtgärder.

Frågan om positiv särbehandling skulle jag kunna knyta ihop med Sten Anderssons beskrivning av hur man får låna pengar. Jag måste få säga att när Sten Andersson beskriver hur man får en kredit i svenskt banksystem tycker jag att han faktiskt är litet naiv.

En bankförbindelse bygger ofta, det vet alla, på en ganska lång relation. Det finns en omfattande dokumentation om att invandrare, även om de har en lika bra eller bättre affärsidé, har problem med att få låna pengar. Den svenske taxichaufför som Sten Andersson tar som exempel, som har ett svenskt namn, som har sina släktingar på orten, som har en lång meritlista att peka på har naturligtvis långt mycket större möjligheter att få kredit i banken än en människa som är helt okänd och som kommer från ett annat land.

Man behandlas inte lika i dag. Jag tror att alla känner till det. Alla, i vart fall vi som kommer från vanliga familjer och vanliga förhållanden, och det gör ju Sten Andersson, har också personligen upplevt förändringen att gå in på en bank under en tid i förvandling, när man fått nya jobb och hamnat i andra positioner i samhället.

Jag tror alltså att det behövs särskilda åtgärder. Då de söker jobb sorteras många uppenbarligen bort när arbetsgivaren läser namnet, och banker är inte bättre än arbetsgivare i det fallet. Positiv särbehandling innebär i sak att man skall försöka åstadkomma att invandrare får samma behandling som alla andra. Positiv särbehandling ger intrycket att de skall få en bättre behandling, men det innebär att åtgärder vidtas som gör att de får ungefär samma behandling som alla andra. Det får de inte i en bank i dag, för att ta det exemplet.

Marianne Andersson tar upp frågan varför en del av de förslag som kommittén levererade inte finns med i tillväxtpropositionen. Bakom detta ligger att de förslag som ni lade fram fortfarande var föremål för hantering och beredning i kanslihuset och att man även ville lyssna på remissinstansernas synpunkter. Jag kan inte i dag svara på i vilken takt era förslag kommer att lämnas till riksdagen eller vilka som sorteras bort. Den beredningen pågår.

Det kan kännas som ett otillfredsställande svar, men det är ett korrekt svar, för så är det. Vi får se hur mycket av detta som kan läggas fram.

Sten Andersson säger att det är politiken som har skapat problemet med klyftorna i samhället. När medborgarna får mer inflytande, när politiken får ett större inflytande växer klyftorna i samhället. Jag skulle vilja veta vilken kunskap och vilken vetenskap Sten Andersson lutar sig mot när han säger detta. Det skulle vara väldigt intressant att få veta vad han bygger den iakttagelsen på, vilka samhällen han relaterar till. Han säger att ju mer av politiskt inflytande som finns i samhället desto större blir orättvisorna. Det skulle vara oerhört intressant att få det dokumenterat.

Gustav von Essen tar upp en allmänpolitisk fråga som jag försökte besvara i mitt förra anförande. Jag håller inte med honom. Jag tycker att socialdemokratin har skapat möjligheter för många småföretagare genom ett fint välfärdssamhälle.

Anf. 12 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Jag skall avsluta den här debatten med att säga att vi befinner oss i en situation där vi någonstans måste välja. Vi måste bestäm oss för att på allvar få in de grupper på arbetsmarknaden som i dag står utanför. Annars kommer vårt samhälle att präglas av enorma sociala konflikter. De barn med invandrarbakgrund som känner att de inte är välkomna på den svenska arbetsmarknaden därför att de ser annorlunda ut i jämförelse med mig eller andra kommer aldrig att acceptera att det land de tillhör diskriminerar dem. Om vi inte förstår det allvar som finns i dag – jag vet att Anders Sundström förstår, men möjligen finns det andra här som inte förstår – kommer vi att få enorma problem i vårt land.

Ett integrerat Sverige kräver nya lösningar, nya visioner och förändringar av institutioner och myndigheter vilka i dag inte motsvarar det nya samhället.

Det kan hända att det nya Sverige kommer att se mycket annorlunda ut. Jag kan ge en del exempel. Vi kommer kanske inte att ha alla jobb inom det gamla näringslivet, inom gamla typer av näringar i industrin. I stället kommer vi kanske att ha en tredje sektor som måste utvecklas, och i den sektorn måste också invandrarna kunna få plats, med sin kunskap, sitt företagande och mycket annat.

Vi måste höja kunskap och kompetens bland de grupperna. Vi måste se till att det inte bara är det svenska språket det hela handlar om. Det gäller också att se till att människor som i dag bor i fattiga områden

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

kan hänga med i högteknologiska utbildningar, högteknologisk kompetens och mycket annat, så att de också kan få del av kunskapssamhället.

Vi måste också kunna positivt särbehandla. Om det är så att man inte ger jobb till invandrare och situationen förvärras måste vi på allvar börja prata om kvotering.

Det kanske skall gå att ha egna företag bland de här grupperna. Det kanske är så att de bestämmer sig för att driva en egen bank. Why not, höll jag på att säga. När t.ex. italienarna kom till USA bildade de en bank, Bank of Italy, som i dag är Bank of America. Det visade sig att den typen av bank också utvecklade det amerikanska samhället. Turkarna har en egen bank i Tyskland. Men när vi tar upp den här typen av frågor i Sverige betraktas vi som negativa.

Vi måste decentralisera institutioner till kommunerna. Vi måste se till att arbetsförmedlingen, försäkringskassan och socialtjänsten samordnas. Vi måste se till att det blir mera fart på det här.

Avslutningsvis tror jag att det viktigaste är att göra invandrarna till subjekt i arbetsmarknadspolitiken, inte objekt som fallet är i dag. Vi måste ge bemyndigande till de grupper som i dag saknar möjligheter till inflytande.

Anf. 13 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Jag håller med om att svaret inte var särskilt tillfredsställande. Jag förstår detta med remissbehandling, men det här var ju faktiskt ett beprövat förslag. Jag hoppas verkligen att regeringen ser till att det händer någonting så att åtminstone några av de här förslagen blir genomförda.

När det gäller invandrapolitiken i stort är egentligen delaktighet det absolut viktigaste honnörsordet. Vi har pratat om valfrihet och jämlikhet. Men delaktighet – att känna att man är med i samhället – är det absolut viktigaste enligt min uppfattning.

Delaktig blir man inte om man inte får ta ansvar, om det inte ställs krav på en så att man känner att folk faktiskt förväntar sig något av en. Man skall inte bara sitta och vänta på att något skall hända.

Vi måste bryta passiviteten. Vi har varit valhänta i Sverige på alla håll i den tidigare invandrapolitiken. Det har lett till en passivitet. Vi har haft någon sorts tycka-synd-om-tendens som jag inte alls tror är bra utan skadlig.

Jag skulle önska att de människor som kommer till Sverige och får asyl här får följande signal från svenska folket och från samhället:

Du är välkommen hit. Vi har ett ganska bra land. Vi har också problem, och det är inte alltid så lätt. Vi önskar att vi skall kunna hjälpas åt att leva i det här landet, att vi kan ta ansvar tillsammans för att lösa våra problem och göra något bra. Vi skall göra det gemensamt. Det kommer att kräva stora ansträngningar också av dig som kommer hit. Du kommer att få jobba ganska hårt med att lära dig svenska och att utbilda dig och annat. Vi har krav och förväntningar på dig. Du har också möjligheter, och vi skall göra vad vi kan för att underlätta för dig så att din förmåga kommer till sin rätt här i vårt land.

Jag tycker att det bör vara utgångspunkten för allt arbete med integration och invandrarfrågor över huvud taget samt också för Invandrarpolitiska kommittén. Jag tycker också att vi i kommittén diskuterar ganska mycket utifrån dessa förutsättningar. Jag hoppas att regeringen också tar till sig just det synsättet, för jag tror att det är det som är möjligheten för att lösa problemen.

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 14 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! Herr statsråd! Jag har den åsikten att det finns en klar och entydig underliggande diskriminering av invandrare i Sverige.

Väldigt många invandrare är i underläge, inte för att de har mindre utbildning eller lägre kompetens utan just för att de är invandrare. Det krävs kompensatoriska åtgärder för att utjämna detta underläge och få upp det på ett nolläge ungefär som statsrådet själv uttryckte det tidigare. Sådana åtgärder, vad det nu kan vara, är jag beredd att pröva i utredningen. Men jag tror däremot inte på en direkt kvotering eller liknande. Däremot är jag beredd att pröva mildare former för att se vad man kan komma fram till.

De nya jobben kommer ju ändå att behöva skapas inom tjänstesektorn i dess helhet. Då måste man naturligtvis försöka se vad det finns för hinder att utveckla tjänstesektorn. Där har vi från vårt håll pekat på en rad olika saker som man skulle kunna göra för att få i gång tjänstesektorn. Det finns massor av arbetsuppgifter som i dag inte utförs därför att det är för dyrt eller så utförs de svart. Detta är naturligtvis något som vi måste ta till oss. De nya jobben kommer inte inom tillverkningsindustrin, inte på sjukhusen, i dagisverksamheten eller i den offentliga sektorn över huvud taget, utan de kommer i den nya tjänstesektorn.

Jag tycker också att vi skall försöka bygga vidare på det engagemang som också finns på frivillighetens grund. Jag vill exempelvis peka på det initiativ som näringslivet har tagit, Sverige 2000, vars representanter Juan Fonseca och jag träffade häromdagen. Man kan se att många företagare från de större företagen nu medvetet går ut och försöker arbeta med dessa frågor i anställningssituationer. Det gäller frågan om att utbilda personalchefer etc., för att de skall gå igenom ansökningarna ordentligt och inte lägga undan alla som är undertecknade med konstiga namn. Bara det är ett första steg.

I grunden handlar det om att upprätta en värdighet hos människorna, att människan känner att hon har en värdighet och betyder något. Då först kan man växa och känna att man deltar i ett samhällsliv. Det gäller nu att upprätta invandrarnas värdighet i det svenska samhället.

Anf. 15 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag vet mycket väl att det inte är korrekt att alltid jämföra situationen på 60-talet med läget i dag. Det är helt klart så, som statsrådet säger, att vi hade helt andra ekonomiska förutsättningar under 50- och 60-talen.

De invandrare som då kom hit och fick jobb fick ta en betydligt större del av eget personligt ansvar än vad de fått göra under de senaste

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

åren. Under ett antal år ställdes inga krav alls. Men nu har man återigen börjat skärpa kraven. Jag tycker inte att det skall vara det ena eller det andra utan en lagom mix. Agerandet får inte skifta från dag till dag, som det har gjort när det gäller svensk invandrapolitik.

Jag måste gratulera statsrådet som säger att han har lyckats få mig att begripa att en positiv särbehandling inte är det som jag trodde att det var. Nu talar han om att det är samma sak som likabehandling. I det fallet är vi helt överens. Där delar jag hans uppfattningar.

Det har här nämnts banker i Italien, banker som har skapats av utländska medborgare i USA och i andra länder. Som vi vet har det gått bra. Men de har inte fått en krona i statligt stöd, utan de har skapat bankerna själva. Det går säkert att göra i Sverige också om viljan, resurserna och förmågan finns. Det togs också exempel när det gäller banker, om den ena eller den andra fick lån eller ej.

Om vi tänker oss att det står två taxibilar vid taxikön på Arlanda. Den ena har ett nytt taxikort och slipper att betala in moms under tre månader. Då är det svårt att konkurrera. Sådana metoder använder man i dag, och de skapar bara problem.

Slutligen frågade statsrådet mig om jag tycker att det är fel att det är så mycket politik i samhället. Jag tycker att vi skall ha mindre av politik och mer av ansvar från människorna själva. Vi kan ju se att vi inte direkt har lyckats i dag, för om man ser till väljarnas uppfattning om oss politiker så är det tyvärr inget som man kan hedras av i alla fall.

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! När vi använder ordet positiv särbehandling vill jag understryka att en sådan behandling syftar till att se till att de som är utsatta får samma behandling som alla andra, dvs. att resultatet blir likvärdig behandling. Men för det krävs någon form av politik.

Jag tycker att Sten Andersson tog ett väldigt bra exempel om just banksystemet, för det finns inget system som är så tydligt på den punkten. När man lånar pengar i en bank, bygger det på att man har en relation med banken. I just det exemplet är det oerhört vanligt att den som ingen relation har lånar med en växel hos bilhandlaren, medan den som har en relation med en bank lånar till en bra ränta på banken. Då gäller det att se till att den som lånar med en växel får samma möjlighet till lån som den som lånar på banken. Detta känner faktiskt många taxiförare till.

Jag har stor respekt för er som jobbar i den invandrapolitiska kommittén. Ni är djupt engagerade och kunniga på ert område. Därför läser jag det ni producerar med stort intresse och stor glädje. Det är väldigt viktigt att en grupp riksdagsmän ägnar tid och kraft åt denna fråga. På något sätt är invandringen toppen av det isberg som klyftorna i samhället utgör, för det finns ändå stora orättvisor kvar i ett samhälle som trots allt är ganska fint. Dessa klyftor är inget som är specifikt för Sverige, utan det ser ut på det här sättet runt hela världen. Det gör det till en ännu större utmaning för oss att lyckas åstadkomma något.

Vad kan vi då göra? Ja, först och främst det som vi har pratat om och som vi tycks vara helt överens om, att se till att vi har höga tillväxttal. Det känns som det mest centrala.

Sedan vill jag gärna understryka det som Gustaf von Essen säger, att de nya jobben huvudsakligen kommer i tjänstesektorn. Men jag är kanske inte lika övertygad om att man skall subventionera vissa delar av tjänstesektorn, därför att man skall komma ihåg att mycket mer än hälften av alla jobb är ett resultat av hushållens efterfrågan. Det är ju inte säkert att man åstadkommer ett nettosysselsättningstillskott genom att subventionera en typ av hushållstjänster. Därför är jag mycket tveksam till en sådan åtgärd.

Men jag tror på en generös och generell välfärd. Det tror jag är viktigt, och jag vill se mycket mer av decentralisering. Jag vill alltså att beslut i mycket större utsträckning skall flyttas från den nationella till den lokala nivån.

Jag hör till dem som också tror att välfärdssamhället behöver en uppstramning och en tydligare återgång till devisen från arbetarrörelsens ungdom – Gör din plikt, kräv din rätt, som det står på fanorna. Den gäller fortfarande, i alla fall där jag lever. Det tror jag är oerhört viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1995/96:8 om Stockholm som kulturhuvudstad 1998

Anf. 17 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Birgitta Wistrand har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att skapa förutsättningar för en satsning på kultur i hela landet inklusive den planerade satsningen på Stockholm som kulturhuvudstad.

Låt mig först konstatera att kultur är något som berör oss alla. Kulturens källa skall vara tillgänglig för alla att ösa ur, oavsett ålder, kön eller boendeort. Det är därför ett viktigt kulturpolitiskt mål att skapa förutsättningar för en kulturell mångfald med god geografisk spridning. I dag intar Stockholm en särställning i svenskt kultur- och samhällsliv. Detta är i sig naturligt. Stockholm är landets huvudstad och centrum i landets mest befolkningstäta region. Nästan hälften av statens satsningar på kultur över Kulturdepartementets huvudtitel avser institutioner i Stockholm. Inom museiområdet är koncentrationen särskilt påtaglig. Drygt 80 % av de totala museianslagen går till Stockholmsregionen. När det gäller teater och dans går cirka hälften av statens satsningar till institutioner i Stockholm. När det gäller satsningar inom övriga områden är resursfördelningen jämnare.

1998 är Stockholm Europas kulturhuvudstad. Under året ges Stockholm en unik möjlighet att visa upp allt det fina som finns här. Europas ögon kommer under ett helt år att vara riktade mot Stockholm – hoppas vi i alla fall. Det är självklart att även övriga Kultur-Sverige drar fördel

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

av uppmärksamheten och att vi kan räkna med ett särskilt intresse för kultursatsningar runt om i landet under 1998 och åren däromkring. Regeringen har också, för att understryka detta, i sin regeringsförklaring deklarerat att 1998 skall vara kulturens år i hela Sverige. Jag ser absolut ingen motsättning mellan regeringens uttalande och Stockholms egen planering för kulturhuvudstadsåret. Tvärtom finns det ett uttalat stöd för en kultursatsning på bred nationell front från projektledningen för Stockholm – Europas kulturhuvudstad 1998. 1998 skall, för att använda Carin Fischers egna ord, bli en "hävstång" för kulturen i hela landet.

Som svar på Birgitta Wistrands fråga vill jag anföra följande. Inom mitt departement pågår för närvarande ett intensivt arbete med planeringen inför 1998. Arbetet har nyligen påbörjats, varför jag av naturliga skäl inte i detalj kan besvara de frågor Birgitta Wistrand ställer.

Anf. 18 BIRGITTA WISTRAND (m)

Fru talman! Jag tackar för svaret från kulturministern.

Svaret gör mig litet orolig – för Stockholm och för kulturen i Sverige. Kulturministern säger bl.a. att kulturen är viktig för alla och att kultur är någonting som måste finnas för alla – det håller jag helt med om. De källorna skall vara tillgängliga för alla, som det står i svaret. Men det skall inte vara vilken kultur som helst utan kultur av viss kvalitet.

Häromdagen diskuterade jag den här interpellationen med en chefredaktör. Han sade då att han hade blivit rädd för teater sedan han hade sett en oerhört dålig barnteaterpjäs i skolan. Jag menar att barns kulturintresse måste väckas genom att de får kultur av hög kvalitet. Det viktiga är inte den geografiska spridningen. Vi kan aldrig sätta den geografiska spridningen före kvaliteten. Med det menar jag inte att vi inte skall se till att det finns kultur över hela landet, men jag tror att man hamnar helt fel om man har spridningen som huvudmål. Det sade redan granskarna från Europarådet för några år sedan.

Ett annat orosmoment i svaret är att kulturministern säger att Stockholm i dag intar en särställning. Är det så att Stockholm inte skall inta en särställning i morgon? Är det bara tillfälligt? Skall vi tänka oss att fortsätta den utveckling som vi kan ana i Kulturutredningen, där man har förslag som säger att resurserna till Stockholm kan minska för att man skall kunna skicka ut mer pengar till landet i övrigt?

Stockholm kan enligt min mening inte ses som en stad som skall konkurrera med andra städer i Sverige. Stockholm är ju vår huvudstad, och jag tycker att Stockholm skall vara vår profil ute i världen, som huvudstad. Konkurrensen gäller då inte Göteborg, Malmö och Umeå, utan den gäller Helsingfors, Paris, Rom, Oslo, New York, osv. Jag tycker inte att vi skall följa Marockos exempel – där har man fyra huvudstäder. Jag tycker att vi skall behålla Stockholm som huvudstad.

Från andra sammanhang vet vi att det är dyrt att bo i Stockholm, att vi har svåra sociala problem och att vi har trängsel. Men det finns saker som uppväger dessa nackdelar med att bo i en storstad. Det är bl.a. kulturen som drivmotor i staden. Därför tror jag att det är oerhört vik-

tigt att den här kampanjen mot Stockholm, som minsann inte startade med Kulturutredningens förslag utan har pågått länge, på något sätt stoppas. Jag skulle vilja att kulturministern förklarade för mig vilken inställning hon har till Stockholm som huvudstad också för kulturen.

Jag tror inte att vi kan fortsätta att ge resurser till övriga landet på Stockholms bekostnad. Det är ju faktiskt så att Stockholm har fått minskade resurser ända sedan 70-talet. Samtidigt har antalet regionala teatrar mer än fördubblats sedan 1970. Jag skulle därför gärna vilja höra hur kulturministern ser på Stockholm som kulturhuvudstad.

Anf. 19 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Nog ser vi alla fram emot att Stockholm skall bli kulturhuvudstad. Det blir väl något fantastiskt! Jag är alldeles säker på att det blir en hävstång för hela landets kulturpolitik – svenskarna är intresserade av vad som händer i Stockholm. Det visar inte minst alla de skaror som åker hit och deltar i det kulturliv som finns här. Det är fantastiskt bra – det vill jag säga.

Däremot tycker jag inte att det på något sätt är ett tecken på Stockholmsfientlighet att man i Kulturutredningen föreslår en viss liten utjämning mellan Stockholm och övriga landet när det gäller resurserna till kultur. Det handlar om att även människor ute i landet skall få sitt kulturintresse tillgodosett. Då kommer de också hit och tar del av kulturen.

Det handlar också om att Stockholm får stora inkomster genom alla de människor som kommer hit för att delta i det kulturliv som finns här. Vilka kostnadseffekterna blir kan alltid diskuteras. Det är ju fråga om nytta också. Det är viktigt att man tar ett ansvar för kulturlivet överallt i landet. Naturligtvis är det enklast för stockholmarna att delta i det kulturliv som finns här, och man har som sagt också inkomster av det.

Jag tycker att det är synd att debatten har fokuserat på något slags motsättning mellan Stockholm och övriga landet. Jag tycker att det är fel – jag tror inte att det är på det sättet. Jag tror inte att det finns något sådant motstånd mot kulturen i Stockholm i exempelvis Göteborg eller Malmö, men man vill känna att det finns ett levande kulturliv där också. Det tror jag att vi klarar i Sverige. Vi behöver verkligen det.

När Centern befann sig i regeringsställning visade vi att vi brydde oss väldigt mycket om vad som händer i Stockholm. Jag kan som exempel nämna nationalstadsparken. Det är viktigt att stockholmarna själva också fattar sådana beslut att man bevarar det kulturarv som finns, den naturmiljö som finns och de fina miljöer som finns kvar i Stockholm och värnar om dem. Det är ett riksintresse, men det är stockholmarna själva som har det största ansvaret för att göra det.

Jag skall inte ge mig in i någon stor diskussion om Stockholm som kulturhuvudstad – jag tror att vi är eniga där. Att Stockholm är kulturhuvudstad 1998 tror jag kommer att bli en fantastisk upplevelse för hela Sverige och en oerhört fin inkörsport till nästa århundrade.

Runt förra sekelskiftet hade vi ett fantastiskt levande kulturliv. Många stora konstnärer och många stora författare verkade vid den

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

tiden. Samtidigt gjordes de stora uppfinningar som svenskt näringsliv till stor del lever på än i dag.

Det är någonting att fundera på om det då inte var en miljö som gjorde att tänkandet var fritt och att allt det nya kunde komma fram. Jag vill säga att det är ett nyvaknat kulturintresse – det kanske inte är riktigt rätt, men det är ett ökat intresse – överallt i landet, i näringslivet och bland allmänheten, som jag hoppas kan leda till någonting liknande inför det här sekelskiftet. Det är en dröm, och jag hoppas att det också skall bli verklighet.

Anf. 20 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Den här debatten har sin upprinnelse i Kulturutredningen. Utredningens omfattande betänkande är ute på remiss till mitten av december och skall sedan leda till en proposition från vår sida i mars. Kulturutredningen har behandlat i stort sett hela kulturområdet, och det har lett till att vi har fått ett helt spektrum av olika förslag. Risken med ett så omfattande underlag är att man förlorar sig i detaljer, missar helheten eller enbart ser till vissa frågor.

Jag tycker att det är väldigt olyckligt om debatten skall präglas av provinsialism och oro där stockholmarna skall känna sig hotade av bondläpparna. Jag tror att det är precis som Marianne Andersson sade, att de som bor ute i landet är stolta över huvudstaden och vill att det där skall finnas ett fantastiskt utbud. Jag är övertygad om att stockholmarna vill att det skall finnas kultur i hela landet. Egentligen borde det inte finnas någon motsättning.

Som kulturminister företräder jag hela landet. Jag tänker inte finna mig i en debatt som blir ”vi mot dem”. Vi måste se till kulturpolitiken i stort, och vi måste framför allt våga diskutera det som betänkandet handlar om: kulturpolitikens inriktning och målen för kulturpolitiken under de närmaste åren.

När det gäller arrangemangen 1998 kan vi räkna med att även övriga regioner i landet vill satsa litet extra på kulturen. Det ser jag som mycket positivt och helt naturligt. För att på bästa sätt samordna olika resurser är det viktigt att det inleds en dialog mellan berörda institutioner, organisationer och företrädare för kulturen i hela landet. Det är också viktigt att alla kan skaffa sig erfarenheter av det arbete som gjorts av projektledningen för Stockholm Europas kulturhuvudstad 1998. Mina kontakter med projektledningen kommer också att intensifieras under året som kommer.

Jag kan bara upprepa vad jag sade till Birgitta Wistrand i svaret, att jag inte ser någon motsättning mellan regeringens uttalande och Stockholms egen planering för kulturhuvudstadsåret. Jag räknar med att det skall finnas både- och under 1998. Jag vill för klarhets vinnande fråga om det inte är så att man missförstod Birgitta Wistrand om man tolkade henne så att kvalitet bara skulle finnas i Stockholm.

Anf. 21 BIRGITTA WISTRAND (m)

Fru talman! Jag tar den kastade handsken först. Jag menar självklart att kvalitet skall finnas i all kultur, i Stockholm och i övriga landet. Det

är oerhört viktigt att kvaliteten går före den geografiska spridningen. Då föredrar jag kvalitet ute i landet före dålig kvalitet i Stockholm.

Vad jag vill komma åt är det resonemang som minsann inte startade i och med Kulturutredningen utan som fanns även tidigare med upp-
vaktningar hos den förra kulturministern om Stockholms roll när det gäller att få statliga subventioner. Det är väldigt viktigt att vårda och värna de nationella institutionerna. De måste ta fram vårt nationella kulturarv. De finns i Stockholm, och de kan inte spridas ut över landet. Vi kan inte dela upp Vasavarvet och skicka olika delar ut över landet bara för att visa upp det. Det går inte. Det är den diskussionen jag syftar på. Vi får inte säga att vårt nationella arv inte behövs här utan att det skall vi sprida ut över landet. Naturligtvis skall vi arbeta tillsammans. Som det sägs i Kulturutredningen behövs både-och.

Jag visste som ledamot från Stockholm inte om motståndet mot Stockholm. När jag kom in i riksdagen och hörde hur debatten gick blev jag förvånad. Jag tycker att landet behöver Stockholm som motor.

Det sägs ofta att vi i Stockholm lever på övriga landet. Men Stockholmsregionens invånare betalar 30 % av de samlade skatterna i kungariket Sverige. Över 16 miljarder kronor fördelas direkt ut till övriga landet. Stockholmsregionen hjälper verkligen till. Därför tycker jag att det är viktigt att diskussionerna, i Stockholm och i övriga landet, har den innebörden att vi vill behålla Stockholm som huvudstad för vårt nationella kulturarv. Dessutom skall vi ha ett kulturår.

Det var detta jag ställde min fråga om med anledning av regeringsdeklarationen.

Kulturministern vet precis som jag att Stockholms kommun har satsat 100 miljoner kronor extra. Dessutom satsar kommunen ungefär 700 miljoner per år på kultur. Det är inte så att kommunen drar sig undan sitt ansvar, utan kommunen tar sitt ansvar. Men vi i Stockholm upplever att intentionen att värna både det ena och det andra, som kulturministern har, inte finns. Det är detta jag ville påpeka. Stockholm skall fortsätta att vara vår kulturhuvudstad.

Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Jag vet inte riktigt vem jag debatterar med. Jag förstår egentligen inte Stockholms starka reaktioner. Det är ingen som påstår att vi skall flytta ut nationalscener och de statliga museerna. Det pågår en diskussion om Sjöhistoriska museet huruvida det skall byggas ett nytt i Stockholm eller om det skall vara ute i landet. Men det skall byggas nya fina museer i Stockholm, och detta råder det ingen oenighet om. Någon motsättning finns egentligen inte. Jag tycker att det är synd att det blåsts upp i pressen, i Stockholmstidningarna. Det är ganska intressant för allmänheten. Medierna är naturligtvis intresserade av motsättningar. Jag tror att den här diskussionen till stor del är en produkt av det.

Jag upplever det som så att alla tycker att det är väldigt bra att det finns mycket bra kultur i Stockholm. Det är jättebra att staden nu satsar mycket, för den skall ju bli kulturhuvudstad. Det kommer att ge oerhört bra PR för Stockholm och för hela Sverige. Precis som kulturministern

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

sade kommer det att tas en mängd initiativ ute i landet. Det finns en kraft och ett stort intresse ute i landet. Trots dåliga ekonomiska förutsättningar ute i kommunerna satsas det ändå på kultur. Det tycker jag är fantastiskt glädjande.

Diskussionen om finansieringen kommer naturligtvis alltid att pågå, för vi kommer alltid att ha litet resurser. Man kan försöka finna nya finansieringsformer och diskutera hur det hela skall fördelas, och det kommer inte att vara lätt. Nya idéer dyker ständigt upp. Men alla måste ta sitt ansvar, vara med och betala för det utbud som finns. Men man får också en hel del inkomster vid stora arrangemang och när man har ett så levande kulturliv som Stockholm har med alla sina institutioner. Det leder ju också till stora inkomster för staden i form av övernattningar, resor, restaurangbesök m.m.

Jag vill inte att debatten skall handla om det här utan att den skall handla om helheten i Kulturutredningen när det gäller Stockholm och övriga landet. Det är faktiskt en helhet att ha ett bra kulturliv i hela landet, och jag hoppas att den här debatten kommer att avslutas så att vi kan diskutera de övriga förslag som finns i Kulturutredningen.

Anf. 23 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag tror att vi egentligen talar om två saker samtidigt här. Å ena sidan talar vi om det mycket konkreta som är kulturhuvudstadsprojektet 1998. Det är självklart att inte en satsning på kultur i hela landet 1998 skall gå ut över det projektet. Å andra sidan talar vi om Kulturutredningens förslag, och synen på vad som skall vara nationellt och vad som skall finnas i huvudstaden. Jag trodde nog att jag uttryckte mig tydligt: Vi måste värna både det ena och det andra.

Jag anser dessutom att vi, som riksdagspolitiker och regeringspolitiker, har ett stort ansvar för att balansera den här debatten. Vi måste akta oss så att vi inte sprider fördomar eller myter om Kulturutredningens förslag. Det finns inga förslag om att splittra nationalscenerna eller föra ut kulturskatterna i landet eller göra något annat av det slaget.

Det förs ett resonemang om Stockholms särställning och om hur mycket kommunerna runt omkring Stockholm satsar jämfört med övriga landet. Dessa siffror och det faktaunderlag som Kulturutredningen arbetar med har ifrågasatts, och därför har vi också sagt att om man påstår att de här siffrorna är felaktiga gäller det att vi får de riktiga siffrorna. Därför låter vi en liten grupp på departementet samla in sådana uppgifter och se till att vi har ett bra beslutsunderlag när vi skall ta ställning till Kulturutredningens förslag och till de remissynpunkter som kommer in.

Jag hoppas att vi skall kunna balansera den här debatten och få ut någonting vettigt av den. Jag tror inte att kulturen är betjänt av att vi ställer oss så att säga ”vi mot dem” ute i landet. Det är kulturen som vi har att värna och slåss för, kultur i hela landet: både i huvudstaden, som naturligtvis också i fortsättningen kommer att ha en särställning och där vi vill bli bjudna det yppersta, och ute i landet. Vi måste kunna erkänna att det också där kan hända en hel del när det gäller nytänkande och utveckling på kulturområdet, och att det det yppersta ibland kan hittas

också där. Låt oss mötas där någonstans, så kan vi få en vettig diskussion kring kulturen och kulturens ställning, 1998 och i framtiden.

Prot. 1995/96:21
10 november

Anf. 24 BIRGITTA WISTRAND (m)

Fru talman! Jag börjar med att instämma i vad kulturministern har sagt.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag talar från den utgångspunkten att vi ser hur Stockholm hela tiden blir illa behandlat. Om man talar allmänt om statsbidrag kan man konstatera att vi i Stockholm har förlorat ungefär 4 miljarder i minskade statsbidrag under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet.

Vi kan känna oss som lillebror eller lillasyster här i Stockholm eftersom vi betalar mycket skatt och får minskade statsbidrag och man talar om att vi har för mycket resurser. Då vill vi säga: ”Hallå, Stockholm behöver också.”

Det är inte det att vi missunnar någon annan, tvärtom. Jag håller helt med om att det här handlar om vårt politiska ansvar för hela landet. Det handlar också om att Stockholm skall få fortsätta att vara kulturhuvudstad. Vi är inte oeniga, men jag ville med anledning av det som stod i regeringsdeklarationen ta upp den här diskussionen för att hålla den levande. Eftersom vi i Stockholm känner så här hela tiden är det inte bara någonting som vi hittar på, och därför tror jag att det är bra att vi balanserar det här. Tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1995/96:104 till skatteutskottet

Motioner
1995/96:Bo3–Bo5 till bostadsutskottet

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
1995/96:109 Skattelättnad för riskkapital, m.m.

Motioner
med anledning av prop. 1995/96:91 Vägverkets produktionsdivision
1995/96:T28 av Ulla Löfgren (m)
1995/96:T29 av Karin Starrin (c)
1995/96:T30 av Mats Odell m.fl. (kds, m, fp)

Prot. 1995/96:21
10 november

med anledning av prop. 1995/96:96 Anställning med lönebidrag
1995/96:A2 av Dan Ericsson m.fl. (kds)
1995/96:A3 av Elver Jonsson m.fl. (fp)
1995/96:A4 av Sigge Godin (fp)
1995/96:A5 av Kjell Ericsson och Lennart Brunander (c)
1995/96:A6 av Elving Andersson m.fl. (c)
1995/96:A7 av Bengt Lindqvist m.fl. (s)
1995/96:A8 av Barbro Johansson m.fl. (mp)
1995/96:A9 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s)
1995/96:A10 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s)

Konstitutionsutskottets betänkande
1995/96:KU7 Lagstiftningsprocessen

Socialutskottets betänkanden
1995/96:SoU1 Allergi och andra folkhälsofrågor
1995/96:SoU2 Äldreomsorg m.m.

Kulturutskottets betänkanden
1995/96:KrU3 Tornedalsfrågor
1995/96:KrU5 Arkeologiska frågor

Jordbruksutskottets betänkanden
1995/96:JoU1 Trestickla nationalpark
1995/96:JoU2 Miljölagstiftningen m.m.
1995/96:JoU3 Skogspolitik

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 9 november

1995/96:20 av *Göte Jonsson* (m) till miljöministern om allemansrätten

den 10 november

1995/96:21 av *Olle Lindström* (m) till försvarsministern om flygräddningstjänsten i Norra Sverige

1995/96:22 av *Gudrun Lindvall* (mp) till försvarsministern om naturreservatet Torhamns udde och försvarets naturvårdshänsyn

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 november.

7 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes

den 9 november

1995/96:91 av *Patrik Norinder* (m) till jordbruksministern om kodressörer och djurhälsan

1995/96:92 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern om förändringar i CFE-avtalet

1995/96:93 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till utrikesministern om Tibet

1995/96:94 av *Erik Arthur Egervärn* (c) till utbildningsministern om ökning av antalet professorer

1995/96:95 av *Ingrid Burman* (v) till statsrådet Leif Blomberg om anställningsskydd av gravida

den 10 november

1995/96:96 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern om Förenta Nationernas resolution om kärnvapenprov

1995/96:97 av *Gudrun Lindvall* (mp) till miljöministern om klorerade lösningsmedel

1995/96:98 av *Rose-Marie Frebran* (kds) till arbetsmarknadsministern om utnyttjandet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1995/96:99 av *Laila Bjurling* (s) till statsrådet Anna Hedborg om nedsatt sjukpenning

1995/96:100 av *Laila Bjurling* (s) till statsrådet Anna Hedborg om folkpension för gifta pensionärer

1995/96:101 av *Martin Nilsson* (s) till statsrådet Jan Nygren om krigsmaterielexport

1995/96:102 av *Karin Pilsäter* (fp) till finansministern om beskattningen av bilförmån

1995/96:103 av *Karin Pilsäter* (fp) till statsrådet Leif Blomberg om beaktande av barns situation vid beslut om uppehållstillstånd

1995/96:104 av *Karin Pilsäter* (fp) till justitieministern om hets och våld mot homosexuella

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 november.

8 § Kammaren åtskildes kl. 10.37.

Prot. 1995/96:21
10 november

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:21
10 november

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1995/96:21
10 november

1 § Anmälan om kompletteringsval	<i>Fel! Okänt växelargument.</i>	1
2 § Svar på interpellation 1995/96:5 om arbetslösheten bland invandrare och flyktingar		1
Anf. 1 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....		1
Anf. 2 JUAN FONSECA (s).....		3
Anf. 3 STEN ANDERSSON (m).....		4
Anf. 4 GUSTAF VON ESSEN (m).....		5
Anf. 5 MARIANNE ANDERSSON (c).....		7
Anf. 6 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....		9
Anf. 7 JUAN FONSECA (s).....		10
Anf. 8 MARIANNE ANDERSSON (c).....		11
Anf. 9 STEN ANDERSSON (m).....		12
Anf. 10 GUSTAV VON ESSEN (m).....		13
Anf. 11 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....		13
Anf. 12 JUAN FONSECA (s).....		15
Anf. 13 MARIANNE ANDERSSON (c).....		16
Anf. 14 GUSTAF VON ESSEN (m).....		17
Anf. 15 STEN ANDERSSON (m).....		17
Anf. 16 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....		18
3 § Svar på interpellation 1995/96:8 om Stockholm som kulturhuvudstad 1998		19
Anf. 17 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....		19
Anf. 18 BIRGITTA WISTRAND (m).....		20
Anf. 19 MARIANNE ANDERSSON (c).....		21
Anf. 20 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....		22
Anf. 21 BIRGITTA WISTRAND (m).....		22
Anf. 22 MARIANNE ANDERSSON (c).....		23
Anf. 23 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....		24
Anf. 24 BIRGITTA WISTRAND (m).....		25
4 § Hänvisning av ärenden till utskott.....		25
5 § Bordläggning		25
6 § Anmälan om interpellationer		26
1995/96:20 av Göte Jonsson (m) till miljöministern om al- lemansrätten		26

Prot. 1995/96:21
10 november

1995/96:21 av *Olle Lindström* (m) till försvarsministern om flygräddningstjänsten i Norra Sverige

1995/96:22 av *Gudrun Lindvall* (mp) till försvarsministern om naturreservatet Torhamns udde och försvarets naturvårdshänsyn

7 § Anmälan om frågor

1995/96:91 av *Patrik Norinder* (m) till jordbruksministern om kodressörer och djurhälsan

1995/96:92 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern om förändringar i CFE-avtalet

1995/96:93 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till utrikesministern om Tibet

1995/96:94 av *Erik Arthur Egervärn* (c) till utbildningsministern om ökning av antalet professurer

1995/96:95 av *Ingrid Burman* (v) till statsrådet Leif Blomberg om anställningsskydd av gravida

1995/96:96 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern om Förenta Nationernas resolution om kärnvapenprov

1995/96:97 av *Gudrun Lindvall* (mp) till miljöministern om klorerade lösningsmedel

1995/96:98 av *Rose-Marie Frebran* (kds) till arbetsmarknadsministern om utnyttjandet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1995/96:99 av *Laila Bjurling* (s) till statsrådet Anna Hedborg om nedsatt sjukpenning

1995/96:100 av *Laila Bjurling* (s) till statsrådet Anna Hedborg om folkpension för gifta pensionärer

1995/96:101 av *Martin Nilsson* (s) till statsrådet Jan Nygren om krigsmaterielexport

1995/96:102 av *Karin Pilsäter* (fp) till finansministern om beskattningen av bilförmån

1995/96:103 av *Karin Pilsäter* (fp) till statsrådet Leif Blomberg om beaktande av barns situation vid beslut om uppehållstillstånd

1995/96:104 av *Karin Pilsäter* (fp) till justitieministern om hets och våld mot homosexuella

8 § Kammaren åtskildes kl. 10.37.....